

גיליון מס' 292 פרשת שופטים
תשע"ח שנה שישית

גיליון זה יוצא לזכות
ידידינו החשוב
שיראה ברכה והצלחה בכל הענינים

דברי שי"ח

ממרן רשכבה"ג שר התורה הגר"ה קניבסקי שליט"א

שיעורו של רבינו שליט"א

שמסר בבית הכנסת "לדרמון" בליל שבת קודש פר' עקב כ"ג מנחם אב ה'תשע"ח
במלאת ל"ג שנים להסתלקותו של אביו הגדול מרן בעל הקהילות יעקב זי"ע
בענין: "מחלוקת הראשונים בחיוב מזוזה בבית שכור ושאל"

יש מחלוקת גדולה בראשונים אהא דאמרינן במנחות (מ"ד א') דהשוכר בית בחו"ל פטור מן המזוזה עד ל' יום ומכאן
ואילך חייב. וכן מבואר בחולין (קל"ה ב') דהשוכר והשואל חייב במזוזה. אם הוא חייב מדאורייתא או מדרבנן.

שיטת התוס' במנחות (דף מ"ד) בתירוץ הראשון וכן דעת הרשב"א בשבת (דף קל"א). וכו"ד הרא"ש וכמה ראשונים דשוכר
בית או שואל אינו חייב מדאורייתא במזוזה, משום דאין זה ביתך דלאו שלו הוא. והא דאמרינן דמזוזה חובת הדר, היינו
דבעינן שני תנאים לחייב במזוזה גם שהבית יהיה שלו וגם שידור בה.

אולם דעת התוס' במנחות בתירוץ השני, וכו"ד רבינו מנוח (הובא בבית יוסף סי' רפ"ו) דשוכר חייב מדאורייתא דמזוזה
חובת הדר, אלא שעד ל' יום אכתי אינו דירה, וכו"נ דעת רש"י בב"מ דף ק"ב ב' דמזוזה חובת הדר היא מדכתיב ביתך מי
שנכנס ויוצא בה, ומשמע מדאורייתא, וכו"פ רש"י בפסחים (דף ד' א') וכו"נ דעת הרמב"ם פ"ה ממזוזה כמש"כ בהגהות
מיימוניות שם.

וקשה בדגמ' שבת (דף קל"א) פריך למה עשיית ציצית וקביעת מזוזה אינו דוחה שבת ומשני הואיל ובידו להפקירן, מבואר
דאם יפקיר את ביתו יפטר מלעשות מזוזה, ואע"ג שדר שם זמן רב הרבה יותר מל' יום, וצ"ע להני ראשונים דס"ל דשוכר
ושואל חייבים במזוזה מדאורייתא והיינו משום דחובת הדר, והיות והוא גם שם אף שהבית אינו שלו חייב במזוזה
מדאורייתא, וא"כ אמאי הדר בבית הפקר פטור ממזוזה, ואין לומר דיצטרך לדור בו ל' יום כמו בבית שכור, דאין זו סברא
כלל כיון שכבר דר בה זמן רב קודם שהפקיר הבית. ועוד דרש"י פי' במנחות דעד ל' יום שמא יחזור בו, וכוונתו כמש"כ
תוס' שם שמא לא תהא נוחה לו ויחזור בו אבל אחר ל' יום שלא חזר הו"ל דירת קבע, וא"כ סברא זו לא שייך כלל הכא
שכבר דר בה טובא, ואין לומר דהטעם דבית שאולה ושכורה חייב משום דשאלה ושכירות קניא כמו שרצה לומר בהגהות
מיימוניות פ"ה מתפילין, אבל הפקר דלא קניא פטור, דהא הוכחת הראשונים מחולין דף קל"ו דלא ממעט מביתך שאינו
שלו כמש"כ התוס' ושאר הראשונים, ואכתי למעט הפקר, גם מאי שנא מציצית דפטרין טלית שאולה כמש"כ הרשב"א
בשבת קל"א ולא אמרי' דשאלה ושכירות קניא,

ונראה בעזרה"י דהנה במנחות (דף מ"ד) אמרי' בגמ' הדר בפונדק בחו"ל פטור ממזוזה לעולם והא דחייב בארץ ישראל
לאחר ל' יום הוא מדרבנן כדאיתא בגמ' שם, וכו"ה במסכת שמחות פ"ז, והיינו משום דבפונדק כל יום שכירות אחרת כיון
שיכול לסלקו כל יום לכן הו"ל עראי, ולפי"ז גם בבית הפקר יכול כל אחד לבא ולזכות בו ולהוציאו הו"ל עראי ופטור.

עלי שי"ח

"מחילה על קברו"

בימים אחרונים נכנס אל רבינו אחד מהאחראים בהנהלת בית החיים (בית הקברות) בכני ברק, להתייעץ על דבר מסוים. בתוך הדברים
הוא סיפר לו על דבר מאוד מעניין.

דבריו, כמעט מידי יום מגיעים אל קברו של מרן ראש הישיבה הגרא"ל שטיינמן זצוק"ל אנשים מהרבה גוונים, ומשתטחים על קברו
ומבקשים מחילה על שפגעו בו, הוא הוסיף לספר כי פעמים רבות באים אנשים ומבקשים מהאנשים שבסביבה שיבואו כדי להשלים מנין
אנשים, ובפניהם הם מבקשים מחילה, וכך הוא עצמו היה הרבה פעמים במעמדות שכאלה.

באחד הימים - כך מספר אותו אחראי, הוא השתתף במעמד מחילה שכזה, והאיש פריך בככי וסיפר לנוכחים שהוא דיבר כמה פעמים
שלא בכבוד על מרן זצוק"ל, והוא מרגיש היטיב את יד ה' וכי נתקיים בו דברי חז"ל כל המבזה תלמיד חכם אין לו רפואה למכתו, והלוואי
והקב"ה יאמר לצרותיו די.

והמספר שאל את מרן שליט"א, האם אפשר לצרף למנין נשים, וענה מרן שלא, והסביר שבד"כ המנהג אחרי שנמצאים על הקבר
שאומרים איזה פרק תהילים ואח"כ קדיש לע"נ ונשים לא יוכלו להצטרף לקדיש, לכן צריך ל' גברים כדי שיוכלו לומר קדיש.

והורה רבינו עוד, שבבקשת המחילה צריכים לומר בדיוק את השם המדויק בן אביו, של אותו שמבקשים ממנו מחילה, אבל אין צריך
לומר תארי הכבוד (ואמר שזה אחד הסיבות שרושמים את כל השמות שיש לאדם על המציבה, כי מהדין מספיק לשים מציבה בעלמא
ומה שכותבים בדיוק שמו המלא וכן אביו כדי שיוכלו להזכיר שמו בתפילה כראוי).

עוד שאל הנ"ל האם לנשמת מרן זצוק"ל בגנזי מרומים יש איזה הנאה שבא אדם לבקש מחילה (כי כידוע שיש לנשמה נחת רוח
כשמתפללים על מקום הקבר) מרן השיב שלא, והתועלת היא רק למבקש.

ודומה כי לא לחינם נזדמן לפרסם מעשה זה, בחודש הרחמים והסליחות, כדי לזכור תמיד להיות סור מרע ולהתרחק מעבירות שבין אדם
לחבירו ובפרט בחטאי הדיבור וכידוע, ויה"ר שנוצה להיות מתוקנים ושלמים.

בברכת שבת 80
שי"ח קנבסקי

התעוררות לאול

בערב ראש חודש אלול שאלתי את רבנו: אני צריך לדבר לפני הצבור, לפני יול"פ קטן, מה לומר? תאמר שלימוד התורה של חודש אלול, זו ההכנה ליום דין ראש השנה הקרב ובא.

"ד שופטים ג' אלול ס"ח, שאלתי מה לדבר לפני אברכים בני עליה לכבוד אלול רבנו הרהר ואמר הרי אנו באים עוד מעט ליום הדין וידיעה זו מספקת, ונכון שאת זה כולם יודעים ואין בזה חידוש, העיקר להרגיש את זה. [והביא ירושלמי במסכת ר"ה]. שאלתי. על מה עבדו גדולי הדורות במיוחד? על הענווה.

פלוני שאל היום כבר "ד באלול ועוד לא אז בפנימיותי כלום לקראת ראש השנה, מה יהיה, מה העצה? ללמוד. אלול תשע"ד. אמרתי כי אברך ת"ח נכנס אמש למרן הגרא"ל והגרא"ל התעניין: נו, מתכוננים לראש השנה? ואחר כך האברך הקשה את רא"ל איך זה קורה באמת שלא רועדים? - עד כאן בבית הגרא"ל. תגובת רבנו: וכי יש ממש בקושיה זו, לא קשה כלום! בפעם אחרת אמרתי בשם מרנא הגרא"ל ששאל: תאוות החיים כל כך עצומה אצל האדם, והנה למה ישן באלול, הרי ב"ה ויר"כ גוזרים הרי מי יחיה וימי ימות וכאשר יש לאדם ספק ספיקא בענין בריאותו כבר הוא כמשתגע מחמת כך, והנה כאן כולנו אומרים את ה'נתנה תוקף', וכי אין להם ספק ספקא?

זה שלא כדרך הטבע. וה' עשה נס שלא יהיה את הפחד הצריך להיות בטבע, שאל"כ לא יחזיק מעמד והיה רועד כל הזמן. והרי, כיצד אדם חי עם עבירות ואפילו עבירה אחת איך היה יכול לחיות, והכא נמי כה"ל [שזה לא כדרך הטבע].

הזכרתי את דברי רבי יצחק בלאזער זצ"ל שכאשר אדם נדון למיתה ח"ו, כבר במוצאי יום הכיפורים מלבישים אותו תכריכים. הפטיר רבנו: אמרו בגמרא ר"ה י"ז "אמר להו צביתו להו זוודתא" ופרש"י הכינו תכריכין, שיש כהאי גוונא בגמ'. בחור שואל אם באלול או בעש"ת לעשות תענית דיבור, ואפשר שצריך להתנהג נורמאלי (והחז"א במכתב מתריע שיתנהג נורמאלי) וב'לקט שיחורת' מליקווד כתב שבא אליו בחור מבוהל מה יהיה עם אלול, ענה לו הנהגה ראשונה של אלול להיות נורמאלי.

זה דבר טוב - תענית דיבור. אמרו, כי רבנו בבחרותו עשה 'תענית דיבור' או בכל חודש אלול או בעש"ת, וכאשר נישא לאשה אמר לו החז"א שיפסיק, צריך לדבר עם האשה. וכידוע שר' איצל הירבה בתעניות דיבור והתנה מראש עם אשתו בזיווג שני על כך, ופעם אחת היה צריך ללוותה לרופא, אמר הרופא לאשתו: רחמנות עלך שהיית צריכה להנשא לבעל אילם.

זה לא נכון. אמת שהייתי פעם עושה תענית דיבור בעש"ת, אבל עוד לפני החתונה הפסקתי בישיבה ראיתי שאין אפשרות לקיים זה, כגון שאם ראש הישיבה בא לדבר אתי וכדו', והפסקתי.

א' וישלח ח' סללו תשע"ב. רבנו נפל וידו כואבת. אמר לי בנו הג"ר שאול, כי מיד כאשר ספר התורה - רבנו נפל, הוא נשאל: כיצד נפלת? וענה: כי כן נגזר (כל משאלותיך) בראש השנה.

בין הזמנים של מרן שליט"א

בעולם הישיבות נהוג לכנות את התקופה שמאחרי ט' באב ועד ר"ח אלול, 'בין הזמנים', דהיינו בין זמן קיץ לזמן אלול הבא עלינו לטובה. אז לא מתקיימים לימודים בהיכלי הישיבות. מיותר לציין כי אצל רבינו שליט"א אין שום שנוי בסדר היום, ואין רגע בו מפסיק ללמוד, אך עם זאת לתועלת וחיזוק ציבור בני התורה נרשום גרגירים משיפולי אדרתו כפי שיספיק הנייר. סדרי הלימוד

מיד במוצאי ט"ב, יום ראשון בלילה ליל י"א אב, החל רבינו בלימוד מסכת כתובות, שם אחז בסדר הש"ס, ולמד בשקידה עד לדה"ח ולאחרי זה החל את שאר הסדרים שלו בלימוד הירושלמי, רמב"ם ושולחן ערוך ושאר ספרי הקודש.

במהלך הימים הבאים התקיים סדרי קבלת קהל, בריתות, תשובות בהלכה כרגיל ב"ה, הוראות לכלל ולפרט. ט"ו באב

ביום ט"ו הביאו לרבינו כמידי שנה אתרוג גדול ונאה לכבוד חג הסוכות הקרב. מנהג זה החל מחיי אביו מרן בעל הקהילות יעקב זצ"ל שהתבטא כי בט"ו באב כבר מתחילים לחפש אתרוג לסוכות, ואכן מרן שליט"א הודה למגדל היקר שטרם להביא לו את האתרוג.

כמו כן בידך רבינו אלפי שמות שהביאו לפניו לזיווגים הגונים, והקב"ה יעזור שנראה בקרוב בישועתן של בני ובנות ישראל. היאר צייט

כ"ג אב יום היא"צ השלושים ושלוש של ראש גולת ישראל, אבי רבינו מרן בעל הקהילות יעקב, הגאון רבי יעקב ישראל קניבסקי זצוק"ל, רבינו עבר לפני התיבה בכל התפילות, וביום ראשון אחרי שחרית כותיקין עלה על ציונו הק' בבית החיים זכרון מאיר בבני ברק.

גולת המעמד - היה בליל שבת, לפני תפילת ערבית הגיע רבינו במיוחד לבית הכנסת לדרמן, ומסר לפני כאלף משתתפים את השיעור שעסק בענין חיוב מזוזה בשוכר בית, ודן בדברי הראשונים העוסקים בזה (מובא בגליון זה בשלמות). לאחר מכן עברו כל המתפללים להתברך בברכת אגוסטן שבע"ס.

מעמד הרבבות כ"ו אב תשע"ח. מעמד קידוש השם אדיר בהשתתפות של למעלה מרבבת ילדי ישראל בסיום מיוחד שנערך על מסכתות מסדר זרעים, שנלמדו על ידי אלפי הילדים במסגרת ארגון המשניות הארצי 'זכרון חנה' לזכרון בתו הבכורה של רבינו, הרבנית חנה שטיימן ע"ה א"ח הגאון הגדול רבי שרגא שליט"א ראש מוסדות אורחות תורה.

רבינו טרח ונסע במיוחד לאולמי 'יד אליהו' בתל אביב שם התקיים המעמד, כשאת פניו מקבלים אלפי הילדים בשירה נרגשת, ושהה בו כמעט שעה, כשלאחר מכן התבטא בהתפעלות על התרבות ציבור הבני תורה בארץ ישראל, כן ירבו. (לאחר מכן קיבל כל ילד שי אישי, את רב המכר, ספר 'אלא' ד' אמות של הלכה - הנהגות מרן שליט"א בהלכה, שיצא במהדורה מיוחדת לכבוד המעמד.)

והנה מילים קצרות, טבולות בדמע של התרגשות, שנכתבו עם סיום המעמד, על ידי ידידנו ספרא רבה, הרב א. חפץ שליט"א: הכל היה שם לכבוד התורה.

גם הנוסח וניגון ההתעוררות של הבקשות בעת הסיום "מודים אנחנו לך ששמת חלקנו מיושבי בית המדרש" והתחינה וניהיה אנחנו כולנו וצאצאנו נאמרו מפי הגר"ש בדמעות. והקול והקולות זעקו "אמן" מפי צאן קדשים,

ואז החלו לשיר אבינו אב הרחמן המורחם רחם עלינו ותן בליבנו, ושר התורה רבן של בני הגולה, שקול הצאן בא באוזניו החל בוכה קמעה. הייתי שם.

ולמדתי לקח, מה כוחו של אדם אחד, מה כוחה של תורה, ומה רבו חסדיו של הקב"ה המלמד תורה לעמו ישראל - לנו ולצאצאנו - זה התואר שלו. כי הקב"ה הוא 'המלמד' שלנו ושל צאצאנו לאלפיהם שששו ושמוחו בשמחת תורתם.

וכאשר הם ענו אמן יהא שמיה רבה בקול רעש גדול אדיר וחזק משמיעים קול או כאשר תינוקות של בית רבן שלא טעמו טעם חטא רקדו יחד "ובכן צדיקים יראו וישמחו וישרים יעלזו" שאלו המלאכים זה לזה - מה קול הצאן הזה אשר עולה באוזנו. נעשה בו כתר וכבוד למלכו של עולם.

הייתי שם. הילד שלי שהיה שם לידי, ועמו עשרת אלפים כמותו, קיבלו מתנה שהכניסה אותם עמוק יותר לד' אמות של הלכה, כי אין לו להקב"ה 'אלא' ד' אמות הללו.

אשרי העם שככא לו!

לקבלת הגליון ניתן לשלוח בקשה במייל: 0573145900@okmail.co.il או בפקס: 077-2092005

נשמח לקבל הערות והארות וכן עובדות ושו"ת מרבינו

להנצחות ולתרומות: 053-3145900 כתובת: ר' יהודה הנשיא 52 בני-ברק